

Bir yaratıcıyı kabul ediyorum ama onun Allah olduğunu nereden bileyim?

Bir yaratıcıyı kabul ediyorum ama onun Allah olduğunu nereden bileyim?

Bir yaratıcıyı kabul ediyorum ama onun Allah olduğunu nereden bileyim? Bu soru, inkârın değil; kabullenilmiş bir hakikatten kaçışın sorusudur. Çünkü soru sahibi artık âlemdeki muhteşem düzeni, varlıklardaki sanat ve ölçüyü görmüş; **eserden müessire, filden faile, sanattan sanatkâra** intikal eden aklî yolu çoktan yürümüştür. **“Yaratıcı var mı?”** eşiği aşılmıştır. Artık geriye tek bir soru kalmıştır: Madem bir yaratıcı var, bu yaratıcı nasıl biridir?

Âlem yokken var edilmiştir. Bu başlı başına şunu zorunlu kılar: O yaratıcı, **varlığı başka hiçbir şeye bağlı olmayan, vücudu vâcib bir varlıktır**. Hiçbir şey yokken var olabilen bir varlık **ezelîdir**; varlığı sonradan kazanılmadığı için de **ebedîdir**. Üstelik âlem yaratılıp terk edilmiş değildir. Her an doğumlar olmakta, ölümler gerçekleşmekte, rızıklar taksim edilmekte, düzen devam etmektedir. Bu da gösterir ki yaratıcı yalnızca başlangıçta değil, **her an faaldir**. Bir defa yaratıp kenara çekilen bir ilah fikri, yaşanan bu sürekli yaratılış karşısında aklen imkânsızdır.

Varlıklardaki düzen tek bir merkezden yönetildiğini haykırmaktadır. Atomdan galaksiye kadar aynı kanunların işlemesi, aynı ölçünün korunması, aynı dengenin sürmesi; **iradenin bölünmediğini, hükmün tek olduğunu** gösterir. Bir şeyi yapan, her şeyi yapmak zorundadır. **Her şeyi yapanın ortağı olamaz**. Çünkü ortaklık, irade çatışması doğurur; çatışma ise düzeni bozar. Oysa kâinatta kaos değil, hayranlık uyandıran bir intizam vardır. Demek ki bu **yaratıcı tektir, benzersizdir ve ortağı yoktur**.

Aynı anda sayısız canlının yaratılması, öldürülmesi, rızıklandırılması ve idare edilmesi, bu fiilleri yapanın **zamanla kayıtlı olmadığını gösterir**. Zamanın bir anında bulunup diğerinde bulunamayan bir varlık, bu fiilleri aynı anda icra edemez. Aynı şekilde, fiillerin atomlarda ve galaksilerde birlikte tezahür etmesi, bu yaratıcının **mekânla da sınırlı olmadığını** ortaya koyar. Mekânın içinde olan, mekânın her yerinde birden tasarruf edemez. Demek ki yaratıcı zamanın ve mekânın kayıtlarından münezzehtir.

Yaratma fiili, ilmi zorunlu kılar. Bilmeden yaratmak mümkün değildir. **Seçim irade ister, yapma kudret ister. İdare, görmeyi ve işitmeyi gerektirir. Hayat vermek, bizzat hayatta olmayı iktiza eder. Bu sıfatların hiçbiri sınırlı, kayıtlı veya eksik olamaz**. Çünkü fiiller sınırsız, sürekli ve umûmîdir. Sonlu bir ilim sonsuz çeşitliliği kuşatamaz; sınırlı bir kudret bu kadar çok işi aynı anda yapamaz.

Artık tarif netleşmiştir. Bu yaratıcı; tek olacak, ezelî ve ebedî olacak, zamandan ve mekândan münezzehe olacak, sonsuz ilim sahibi olacak, mutlak kudret sahibi olacak, iradesi sınırsız olacak ve her türlü kusurdan uzak bulunacaktır. Bu noktadan sonra mesele bir isim meselesi değildir. Çünkü eseri yapanın kim olduğunu ismine bakarak değil, eserin mecbur kıldığı vasıflara bakarak anlarız.

Zaten **İlah ne demek:** Kendisine tapılan, her şeyi yaratan, bütün kemal sıfatların sahibi olan, bütün kusurlardan uzak olan varlıktır. Bu bir **inanç tanımından öte bir mahiyet tanımıdır.** Bu tanımı kabul ettikten sonra artık **her yaratıcıya ilah diyemezsin.** Çünkü ilah, **tanımı gereği kusursuzdur.**

“Bir yaratıcıyı kabul ediyorum ama onun kim olduğunu bilmiyorum. Bu vasıflara sahip bir varlık var ama adı başka olabilir.” Bu itiraz **boştur,** çünkü: İsim hakikati değiştirmez, **Tanım değişmedikçe, varlık aynıdır.** Bu, şuna benzer: “Üç kenarlı kapalı şekli kabul ediyorum ama bunun üçgen olduğunu nereden bileyim?” Adını bilmeyebilirsin, ama **ne olduğu bellidir.**

Şimdi insanlık tarihine bakalım. Beşere gönderilen yüz yirmi dört bin peygamber, bu âlemin yaratıcısını hep aynı vasıflarla tarif etmiştir. Buna karşılık diğer inanç sistemlerinde tanrı ya insanlaştırılmıştır, ya çoğaltılmıştır, ya sınırlandırılmıştır, ya belirsizleştirilmiştir ya da sembolik bir varlığa dönüştürülmüştür. Hiçbiri, aklın zorunlu kıldığı bu tanımı eksiksiz ve çelişkisiz biçimde karşılayamaz.

İslam ise yaratıcıyı insanlaştırmaz, ona beşerî zaafı isnat etmez. Doğmak, yorulmak, ölmek, paylaşmak gibi eksiklikleri ona yaklaştırmaz. Onu **“Sübhan”** olarak tanımlar; yani her türlü noksanlıktan münezzehe, bütün kemal sıfatların sahibi olan mutlak varlık. Kur’ân bu zorunlu tarife **“Allah”** ismini verir.

O hâlde “Allah olduğunu nereden biliyorum?” sorusu aslında şuna dönüşür: Bu vasıfları tam ve tutarlı şekilde karşılayan başka bir ilah tasavvuru var mıdır? Yoktur. Bu yüzden bir yaratıcıyı kabul eden akıl, durduğu yerde kalamaz. Ya bu yaratıcı Allah’tır ya da kabul edilen yaratıcı eksik, çelişkili ve imkânsız bir kurgudur. İşte bu sebeple İslam, akılla ilk eşiği geçenlerin kaçınılmaz ikinci durağıdır.

2- Bir yaratıcıyı kabul eden onu hikmet sıfatıyla da kabul etmiştir.

Bir yaratıcıyı kabul ediyorum ama onun Allah olduğunu nereden bileyim?” diyen biri, aslında farkında olmadan bir şeyi kabul etmiştir: **Bir ilahın varlığını.** Çünkü yaratıcıyı kabul etmek, ilahı kabul etmektir. İlah ise tanım gereği her şeyi yaratan, kusursuz ve bütün kemal sıfatlara sahip olandır. Böyle bir varlık **hikmet sahibidir.** Hikmet sahibi olan ise boş iş yapmaz, gayesiz iş görmez, maksatsız yaratmaz.

O hâlde şu soru kaçınılmazdır: İnsanı bu kadar mükemmel akıl, vicdan, kalp ve idrakle donatan; ona “Nereden geldim, nereye gidiyorum, bu dünyadaki vazifem nedir?” gibi sarsıcı soruları sorduran bir ilah, bu soruları cevapsız bırakır mı? Eğer “bırakır” denirse, o varlık hikmetsiz ve gayesiz olur ki bu, ilah tanımıyla çelişir. Eğer “bırakmaz” denirse, o zaman bu soruların **açıklanmış cevapları olması gerekir**. Bir ilahın; bu soruları cevapsız bırakması, onu hikmetsiz ve anlamsız bir güç hâline indirir ki bu, ilah tanımını baştan yıkar.

Yüzyıllardır felsefe bu sorularla boğuştu. Ama bırak kesin cevap vermeyi, insanın ne olduğunu bile tarif edemedi. Kimi “biyolojik bir varlık” dedi, kimi “toplumsal ürün” dedi, kimi “anlamsız bir bilinç” dedi. Hiçbiri insanın içindeki sonsuzluk arzusunu, adalet talebini, anlam arayışını izah edemedi. Çünkü cevap yoktu. Soru vardı ama cevap yoktu.

Buna karşılık İslam, insanın nereden geldiğini, niçin yaşadığını ve nereye gittiğini açık, tutarlı ve bütüncül bir sistem içinde izah eder. Bu sebeple “Allah” ismi; hikmet sahibi, insanı cevapsız bırakmayan ilah tanımının karşılığıdır.

Eğer insanın varoluşuna dair bu sorular cevapsız olsaydı, insana verilen bu yüksek kabiliyetlerin anlamı ne olurdu? Neden insan, hayvanlardan çok daha hassas bir vicdana sahiptir? Neden yalnız kendi acısıyla değil, başkasının acısıyla da sarsılır? Neden sonsuzluk fikri insan zihninden sökülüp atılamaz? Bu soruların bizzat varlığı, cevaplarının da var olması gerektiğini gösterir. Çünkü soru, cevabın gölgesidir; cevapsız bir soru fitrata yerleştirilmez.

Tam bu noktada şu hakikat ortaya çıkar: Yeryüzünde İslam’dan başka hangi sistem, insanın nereden geldiğini, niçin yaşadığını ve nereye gittiğini bu kadar net, tutarlı ve tatmin edici şekilde açıklayabilmiştir? Hangi öğreti ölümü yok oluş değil, anlamlı bir geçiş olarak izah edebilmiştir? Hangi inanç, insanı ne hayvan gibi aşağıya çekmiş ne de başıboş bırakmıştır?

İslam’a göre insan başıboş değildir; sorumlu bir muhataptır. Dünya anlamsız bir oyun alanı değil, hikmetli bir imtihan sahasıdır. Hayat tesadüflerin değil, bilinçli bir maksadın neticesidir. Ölüm yok oluş değil, bir geçiştir. Bu bakış açısı akli susturmaz; akli yerine yerleştirir. Kalbi oyalamaz; kalbi tatmin eder. Vicdanı bastırmaz; vicdanı temellendirir.

Sonuç şudur: Eğer bir ilah hikmet sahibi ise, insanı cevapsız sorularla baş başa bırakmaz. Eğer insan bu soruları soruyorsa, cevapları da vardır. Ve bu cevaplar, insan aklının kendi kendine üretebileceği şeyler değil; ancak varlığı başlatan, gayeyi koyan ve hikmeti murat eden bir ilah tarafından bildirilebilir. **İslam, bu bildirimdir**. Bu yüzden mesele “hangi dine inanayım?” değil; **“hangi cevap insanı gerçekten tatmin ediyor?”** meselesidir. Ve bu sorunun karşısında, tarih boyunca en berrak, en kapsamlı ve en tutarlı cevap İslam’da verilmiştir.

“Allah” ismi burada bir tercih değil, bir zorunluluktur. Hikmet sahibi, insanı cevapsız bırakmayan ilahın adıdır. Yaratıcıyı kabul edip Allah’ı tanımamak ya ilah tanımını inkâr etmektir ya da insanın kendini kandırmasıdır. Üçüncü bir yol yoktur.

3- Yapan bilir bilen konuşur

“**Yapan bilir, bilen elbette konuşur**” bu kaçıışı olmayan aklî bir hükümdür.

Bir şeyi yapan onu bilmez diyemezsin; bilen de susamaz. Susuyorsa ya bilmiyordur, ya acizdir, ya da hikmetsizdir. Bunların üçü de ilah tanımını daha baştan iptal eder.

Şimdi açık konuşalım: Bir yaratıcıyı kabul edip de yaratıcının kendini tanıtmadan, maksadını bildirmeden susmasını normal görüyorsan, sen ilaha değil **anlamsız bir güce** inanıyorsun. Çünkü hikmet sahibi olan konuşur; konuşmamak ilahlık için bir kusurdur.

Güneşin ışık vermeden kendini göstermesi mümkün değildir; ışık yoksa güneş de bilinmez. Aynı şekilde Ulûhiyet, risaletsiz düşünülemez. Akıl ve idrak sahibi varlıkları yaratıp onları niçin yarattığını bildirmemesi, kendini tanıtmayıp, konuşmaması, yazdığı şu kâinat kitabını okutmaması bir ilah için hikmetsizliktir ve bir kusurdur

Malumdur ki, bir kitap eğer anlaşılıyorsa, onu izah edecek bir muallime muhtaçtır. Eğer kitap anlaşılmaz hâlde bırakılır ve onu açıklayacak kimse gönderilmezse, o kitabın yazılması baştan sona abes olur. Bu âlem baştan sona bir kitaptır; her varlık bir satır, her olay bir cümledir. Kâinat kitabında yaratıcı tekvini ayetlerle kendini anlatmaktadır. Fakat açıkça ortadadır ki insan bu kitabı kendi aklıyla okuyamıyor.

O hâlde soruyoruz: Bu varlık kitaplarının üzerindeki yazıları bize kim okuyacak, kim ders verecek? Akıl tek başına bu yazıları çözemiyorsa –ki çözemediği tarih boyunca sabittir– bu kitapları okutacak muallimler lazımdır.

İşte burada yol ikiye ayrılır: Ya Allah peygamberler gönderir, onlar bu varlık kitapları üzerindeki ilahî isim ve sıfatları, hikmetleri ve manaları bize okur. Ya da bu kitaplar okunmadan, anlaşılmadan öylece bırakılır. Şimdi dürüst ol: Hikmet sahibi bir ilah kendisini tanıtmak ve bildirmek isteyen bir ilah hangisini tercih eder? Yazdığı kitapların okunmadan kalmasına razı olur mu? Hikmeti buna müsaade eder mi?

Eğer okutmayacak olsaydı, varlıkları baştan sona kitap hükmünde yaratır mıydı? Hem Allah için bir peygamber göndermek, bir kitap indirmek zor mudur ki, bu muazzam küllî kitapları muallimsiz bıraksın, manasızlığa mahkûm etsin? Konuşmayan, kendini tanıtmayan, yazdığını okutmayıp susan bir “ilah” tasavvuru; ilah değil, hikmetsizliktir.

O hâlde sonuç açıktır: Yapan bilir, bilen konuşur; yazan, yazdığını okutur. Peygamber ve vahiy olmadan ilah fikri, kendi içinde çöken bir iddiadan ibarettir.

Peki bu konuşma nerede var? Felsefede mi? Yüzyıllardır soru üretip cevap veremeyen bir gevezelikten başka ne var? Diğer dinlerde mi? Ya tanrı insan gibi davranır, ya metinler efsaneye karışır, ya ilah suskundur.

Âlemde, yaratıcı adına konuşan; varlığın maksadını baştan sona izah eden; insanın aklını, vicdanını ve kalbini aynı anda doyuran **tek bir konuşma** var: Kur'ân. Onun mucizeliği tek yönlü değildir: Lafzında mucizedir; ümmî bir toplumda belâgatin zirvesini kurup söz ustalarını susturur. Manasında mucizedir; en derin hakikatleri en sade akıllara açar. Sisteminde mucizedir; inanç, ahlâk, hukuk ve ibadeti parçalamadan tek bir bütün hâline getirir. Haberlerinde mucizedir; geçmişi doğrular, geleceği isabetle bildirir. Tesirinde mucizedir; asırlar boyunca insanı ve toplumu kökten dönüştürür. En önemlisi, akli iptal etmez; çalıştırır, vicdanı diriltir, kalbi tatmin eder—bu denge beşer sözüyle kurulamaz.

Ve bu kelâmı “Ben uydurmadım” diyerek hayatını ortaya koyup tebliğ eden **tek bir insan** vardır: **Hz. Muhammed (s.a.v.)**. Ümmîdir ama insanlığın en derin hakikatlerini konuşur; menfaat aramaz, her şeyini davası için feda eder; sözüyle hayatı tam uyumludur; düşmanları bile doğruluğunu inkâr edemez, yalnız mesajı reddeder. Dava şahsını değil Allah'ı merkeze alır. **Böyle bir kelâm ve böyle bir hayat, yalanla açıklanamaz.**

O hâlde mesele çok nettir: **Bilen konuşur; bu konuşmanın dünyadaki adı Kur'ân'dır. Bu kelâmın tebliğcisi de Hz. Muhammed'dir (s.a.v.)**. Bu iki hakikati birlikte görmeyen, ya kelâmı sahipsiz bırakır ya da risaleti anlamsızlaştırır.

4- Mülkün Sahibi Kim?

“Bir yaratıcıyı kabul ediyorum ama onun Allah olduğunu nereden bileyim?” diyen biri, farkında olmadan çok şey kabul etmiş olur. Çünkü yaratıcıyı kabul etmek, **mülkün ve nimetin gerçek bir sahibi** olduğunu kabul etmektir. Ve apaçıktır ki hiçbir sahip, mülkünün başkalarına paylaşılmasına, nimetlerinin başkasından bilinmesine razı olmaz. Sen bile küçük bir iyiliğinin başkasına nispet edilmesini kabul etmezken, zerrelere kadar her şeyin sahibi olan yaratıcı, mülkünün tesadüfe, tabiata, sebeplere veya batıl ilahlara verilmesine nasıl razı olur?

İşte bu yüzden, mülkün kendisinden bilinmesini isteyen bir yaratıcı **kendini tanıtmalıdır**. Tanıtmazsa insan şaşırır. Tarih boyunca da şaşırmıştır: Kimi mülkü putlara vermiş, kimi güneşe ve ateşe, kimi hayalî tanrılara nispet etmiştir. Bugün ise aynı taksimat farklı isimlerle yapılmaktadır; tesadüf denir, tabiat denir, sebepler denir. İsimler değişmiştir ama **mülkü bölme mantığı değişmemiştir**.

Şimdi dürüstçe soralım: O halde ilah, mülkünün böyle paylaşılmasına razı olur mu? Şimdi soruyu daha da netleştirelim. Şirk yok, ortak yok, ilahlar çokluğu yok, mülk paylaşımı yok... Bütün varlığı tek bir sahibin mülkü olarak tanıtan **İslam'dan başka bir din var mı? Davası baştan sona Tevhid olan başka bir kitap var mı?** Varsa söyle. Yoksa, bu tanıma uyan ilahın adını kabul etmek zorundasın.

O hâlde önümüzde iki yol vardır ve üçüncüsü yoktur: Ya bu tanıma uyan başka bir ilah

bulacaksın ya da adı zaten bildirilen ve mülkün tek sahibi olduğunu açıkça ilan eden Allah'ı kabul edeceksin. Öyle bir Allah ki; karıncayı emirsiz, arıyı yasupsuz bırakmayan, insanı da başıboş bırakmamış; yarattığı andan itibaren yüz yirmi dört bin peygamberle bu hakikati âlemin her köşesinde ilan etmiştir. Yani bu mülkün tek sahibinin kim olduğunu, susarak değil; konuşarak, bildirerek ve elçiler göndererek tanıtmıştır.

Bu yüzden mesele “Allah nereden çıktı?” meselesi değildir. Mesele şudur: **Mülkün tek sahibi olduğunu açıkça ilan eden ilah hangisidir?** Ve bu sorunun cevabı, insanı er ya da geç aynı hakikate getirir.